

[KRYŚ] AEGIS-128

Krzysztof Kołcz

Rafał Kulus

Filip Stępkowski

23 grudnia 2022

Spis treści

1	Wstęp	2
2	Specyfikacja	2
2.1	Inicjalizacja	2
2.2	Aktualizacja stanu	3
2.3	Przetwarzanie uwierzytelnionych danych	3
2.4	Szyfrowanie wiadomości	3
2.5	Finalizowanie	4
2.6	Odszyfrowanie i weryfikacja	4
3	Ataki	4
3.1	Ataki na inicjację	4
3.1.1	Atak różnicowy	4
3.2	Ataki na szyfrowanie	4
3.2.1	Atak statystyczny	4
3.2.2	Losowość klucza	4
3.3	Ataki na uwierzytelnienie	5
3.3.1	Odzyskanie klucza lub stanu	5
3.3.2	Wewnętrzne kolizje	5
3.4	Inne ataki	5
4	Uzasadnienie bezpieczeństwa	5
5	Implementacja	5

1 Wstęp

Jako temat projektu wybrana została analiza algorytmu AEGIS-128[1]. Zaprezentowany on został wraz z pozostałymi dwoma wariantami (AEGIS-128L oraz AEGIS-256) podczas konkursu CAESAR w kategorii aplikacji o wysokiej wydajności. Jego autorami są Hongjun Wu i Bart Preneel.

Zadaniem algorytmu AEGIS jest uwierzytelnione szyfrowanie (ang. *authenticated encryption*), czyli ochrona zarówno treści wiadomości, jak i jej autentyczności. Autorzy wspominają o trzech podejściach do tego problemu: szyfr blokowy w specjalnym trybie, szyfr strumieniowy ze strumieniem klucza składającym się z dwóch części odpowiedzialnych za inne zadania oraz dedykowany algorytm do uwierzytelnionego szyfrowania. Autorzy postanowili wykorzystać ostatnie podejście. Można w nim wykorzystać szyfrowaną wiadomość do aktualizacji stanu szyfru, a zatem uwierzytelnienie wiadomości dostanie się prawie bezkosztowo.

Jak zostało wspomniane wyżej AEGIS stara się połączyć zadania szyfrowania i uwierzytelniania w celu zaoszczędzenia zasobów poprzez implementację dedykowanego algorytmu. AEGIS wykorzystuje rundową funkcję szyfrującą z AESa (bez ostatniej rundy). Wariant AEGIS-128 przetwarza wiadomości w blokach 16-bajtowych z wykorzystaniem pięciu rund szyfrujących AESa. Twórcy twierdzą, że koszt obliczeniowy ich szyfru jest o połowę mniejszy od AESa i dla wariantu AEGIS-128 wynosi on $0.66cpb$ (na procesorze Intel Core i5 Sandy Bridge). Twórcy twierdzą też, że ich algorytm oferuje bardzo wysokie bezpieczeństwo. O ile nonce nie zostanie użyty więcej niż raz, nie jest możliwe odzyskanie stanu szyfru i jego klucza w sposób inny niż przeszukiwanie wyczerpujące.

AEGIS jest przystosowany do komunikacji sieciowej ze względu na łatwość jego użycia do zabezpieczenia pakietu mimo braku szyfrowania jego nagłówków.

Niniejszy dokument zawiera specyfikację tego algorytmu, uzasadnienie jego bezpieczeństwa, przeprowadzone na nim ataki oraz opis implementacji.

2 Specyfikacja

AEGIS wykorzystuje rundową funkcję szyfrującą z AESa (bez ostatniej rundy), która ma postać $AESRound(A, B)$, gdzie A to 16-bajtowy stan, a B to 16-bajtowy klucz rundy. Funkcja zwraca na wyjściu 16 bajtów. Można ją zaimplementować wydajnie na architekturze x86 z wykorzystaniem instrukcji AESowej `__m128_aesenc_si128(A, B)`, gdzie A i B są 128-bitowymi liczbami całkowitymi typu `__m128i`.

Wariant AEGIS-128 wykorzystuje 128-bitowy klucz i wektor inicjalizujący. Szyfrowana wiadomość musi mieć mniej niż 2^{64} bitów. Tag uwierzytelniający składa się z nie więcej niż 128 bitów, ale 128 bitów jest bardzo zalecane.

2.1 Inicjalizacja

Inicjalizacja polega na wczytaniu klucza i IV do stanu w następujący sposób:

$$S_{-10,0} = K_{128} \oplus IV_{128}$$

$$S_{-10,1} = const_1$$

$$S_{-10,2} = const_0$$

$$S_{-10,3} = K_{128} \oplus const_0$$

$$S_{-10,4} = K_{128} \oplus const_1$$

gdzie:

- S_i to 80-bajtowy stan w kroku i
- $S_{i,j}$ to 16-bajtowy j -ty blok stanu S_i
- K_{128} to 128-bitowy klucz
- IV_{128} to 128-bitowy wektor inicjalizujący
- $const_0$ i $const_1$ to odpowiednio pierwsze i ostatnie 16 bajtów stałej $const$

Stała *const* składa się z 32 bajtów i ma wartość początku ciągu Fibonacciego mod 256:

0x000101020305080d1522375990e97962db3d18556dc22ff12011314273b528dd

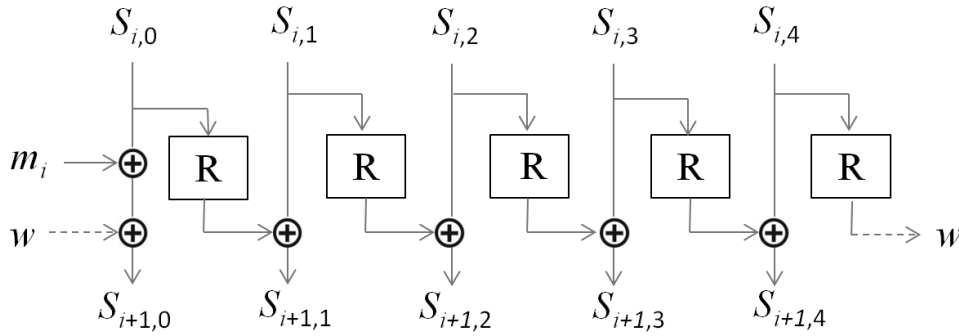
Następnie należy uruchomić szyfr na 10 kroków z zachowaniem następujących warunków:

- dla i od -5 do -1 : $m_{2i} = K_{128}$, $m_{2i+1} = K_{128} \oplus IV_{128}$, gdzie m_i to i -ty 16-bajtowy blok wiadomości
- dla i od -10 do -1 : $S_{i+1} = StateUpdate128(S_i, m_i)$

2.2 Aktualizacja stanu

Funkcja aktualizująca stan S ma postać $S_{i+1} = StateUpdate128(S_i, m_i)$ i działa następująco:

$$\begin{aligned} S_{i+1,0} &= AESRound(S_{i,4}, S_{i,0} \oplus m_i) \\ S_{i+1,1} &= AESRound(S_{i,0}, S_{i,1}) \\ S_{i+1,2} &= AESRound(S_{i,1}, S_{i,2}) \\ S_{i+1,3} &= AESRound(S_{i,2}, S_{i,3}) \\ S_{i+1,4} &= AESRound(S_{i,3}, S_{i,4}) \end{aligned}$$

Rysunek 1: Funkcja aktualizacji stanu dla AEGIS-128. R oznacza AESową rundową funkcję szyfrującą bez XORowania z kluczem rundy. w to tymczasowa wartość 16-bajtowa.

2.3 Przetwarzanie uwierzytelnionych danych

Po inicjalizacji powiązane dane AD , czyli dane, które nie podlegają szyfrowaniu / odszyfrowaniu są używane do aktualizacji stanu. Pełnią one funkcję uwierzytelnienia. Muszą składać się z mniej niż 2^{64} bitów. Jeśli ich długość to 0 bitów, wtedy poniżej opisanych kroków się nie wykonuje.

1. Uzupełnij AD zerami (w znaczeniu bitów) na końcu, aby dane składały się z pełnych bloków 128-bitowych, jeśli jest taka potrzeba.
2. Dla i od 0 do $\lceil \frac{adlen}{128} \rceil - 1$ wykonuj $S_{i+1} = StateUpdate128(S_i, AD_i)$

2.4 Szyfrowanie wiadomości

Po przetworzeniu powiązanych danych AD , w każdym kroku szyfrowania 16-bajtowy blok tekstu P_i po szyfrowaniu staje się C_i . Jeśli długość wiadomości to 0 bitów, krok jest pomijany.

1. Jak w kroku 1. dla AD , ale wykonywane na wiadomości. Uzupełniony blok jest używany do aktualizacji stanu, ale szyfrowany jest tylko blok pierwotny (nieuzupełniony).
2. $u = \lceil \frac{adlen}{128} \rceil$ oraz $v = \lceil \frac{msglen}{128} \rceil$. Dla i od 0 do $v - 1$ wykonywane jest szyfrowanie i aktualizacja stanu:

$$\begin{aligned} C_i &= P_i \oplus S_{u+i,1} \oplus S_{u+i,4} \oplus (S_{u+i,2} \& S_{u+i,3}) \\ S_{u+i+1} &= StateUpdate128(S_{u+i}, P_i) \end{aligned}$$

2.5 Finalizowanie

Po zaszyfrowaniu wiadomości należy wygenerować tag uwierzytelniający.

1. $tmp = S_{u+v,3} \oplus (adlen || msglen)$, gdzie $||$ jest konkatenacją, a $adlen$ oraz $msglen$ są reprezentowane jako liczby 64-bitowe.
2. Dla i od $u + v$ do $u + v + 6$ wykonuj $S_{i+1} = StateUpdate128(S_i, tmp)$
3. $T' = \bigoplus_{i=0}^4 S_{u+v+7,i}$
4. Tag uwierzytelniający T to pierwsze t bitów T' , gdzie $64 \leq t \leq 128$

2.6 Odszyfrowanie i weryfikacja

W celu odszyfrowania i weryfikacji dokładne wartości długości klucza, IV oraz tagu są wymagane. Odszyfrowanie zaczyna się od inicjalizacji i przetworzenia uwierzytelnionych danych. Następnie odszyfrowanie wiadomości przebiega w następujący sposób:

1. Jeśli ostatni blok szyfrogramu nie jest pełny (128 bitów), odszyfruj tylko część bloku. Do aktualizacji stanu użyj pełnego bloku tekstu uzupełnionego zerami (w znaczeniu bitów).
2. Dla i od 0 do $v - 1$ wykonywane jest odszyfrowanie i aktualizacja stanu:

$$P_i = C_i \oplus S_{u+i,1} \oplus S_{u+i,4} \oplus (S_{u+i,2} \& S_{u+i,3})$$
$$S_{u+i+1} = StateUpdate128(S_{u+i}, P_i)$$

Na koniec odbywa się finalizacja, która jest taka sama jak dla szyfrowania.

Należy podkreślić, że jeśli weryfikacja zakończy się niepowodzeniem, szyfrogram oraz nowo wygenerowany tag uwierzytelniający nie mogą zostać zwrócone (ujawnione). W przeciwnym wypadku stan algorytmu jest podatny na ataki *known-plaintext* oraz *chosen-ciphertext* (z wykorzystaniem stałego IV).

3 Ataki

3.1 Ataki na inicjację

3.1.1 Atak różnicowy

Różnica w IV może przeniknąć do szyfrogramu, zatem istnieje możliwość wykonania ataku różnicowego. Jeżeli wprowadzono by różnicę w IV, to musiałaby ona przejść przez ponad 10, 16 i 20 funkcji rundy AESa w przypadkach odpowiednio AEGIS-128, AEGIS-256 i AEGIS-128L. W celu zapobiegnięcia wyeliminowaniu różnicy w stanach podczas inicjalizacji, wspomniana różnica w IV jest wstrzykiwana do stanów kilkakrotnie (5 razy dla AEGIS-128, 8 razy dla AEGIS-256 i 10 razy dla AEGIS-128L). Dzięki temu atak różnicowy powinien być bardziej kosztowny od przeszukiwania klucza.

3.2 Ataki na szyfrowanie

3.2.1 Atak statystyczny

Przy założeniu, że IV jest używane tylko raz, atak na inicjalizację jest niemożliwy do wykonania. Nieliniowa natura AEGIS-a powoduje, że trudno jest zastosować korelację do odszyfrowania wiadomości.

3.2.2 Losowość klucza

Według analizy Brince'a Minauda wymagane jest 2^{140} i 2^{188} danych, aby odróżnić strumień klucza dla wersji AEGIS-a odpowiednio 128 i 256.

3.3 Ataki na uwierzytelnienie

3.3.1 Odzyskanie klucza lub stanu

Atakujący może dodać różnicę do stanu w procesie weryfikacji tagu i otrzymać odszyfrowaną wiadomość (w przypadku, gdy możliwy jest wielokrotny atak podrabiający przy takiej samej parze IV i klucza). W ataku podrabiającym prawdopodobieństwo znajomości oryginalnej wiadomości wynosi 2^{-t} (t to długość tagu uwierzytelniającego w bitach). Twórcy algorytmu rekomendują używanie tagu o maksymalnej długości w celu podniesienia liczby wymaganych prób podrobienia do 2^{128} do uzyskania stanu.

3.3.2 Wewnętrzne kolizje

Znanym atakiem na algorytmy MAC (*Message authentication code*) jest atak dnia urodzin (*Birthday attack*). Atakujący mógłby wprowadzić różnicę w procesie odszyfrowania i weryfikacji tagu przez modyfikację szyfrogramu, jednak duży rozmiar stanu zwiększa bezpieczeństwo tego algorytmu.

3.4 Inne ataki

Istnieje możliwość, że wszystkie bloki stanu będą sobie równe, co prowadzi do zrównania wszystkich bloków w następnym stanie. Istnieje jedynie 2^{128} takich stanów, zatem prawdopodobieństwo wystąpienia takiego stanu wynosi 2^{-512} w przypadku AEGIS-128, 2^{-640} w AEGIS-256 i 2^{-896} w AEGIS-128L.

Istnieje również przypadek, gdy cztery kolumny w każdym 16-bajtowym elemencie posiadają taką właściwość. Taka sytuacja zachodzi w 2^{160} stanach w AEGIS-128 (prawdopodobieństwo wystąpienia wynosi 2^{-480}), 2^{192} stanach w AEGIS-256 (prawdopodobieństwo wystąpienia wynosi 2^{-608}) i 2^{256} stanach w AEGIS-128L (prawdopodobieństwo wystąpienia wynosi 2^{-768}).

4 Uzasadnienie bezpieczeństwa

W celu osiągnięcia bezpiecznego szyfrowania, IV losowany jest na etapie inicjalizacji, a stan ten nie może być odzyskany z szyfrogramu. Inicjalizacja AEGIS składa się z 10 kroków, więc możemy przyjąć, że inicjalizacja AEGIS jest silna. W celu zapewnienia, że stan nie będzie mógł być odzyskany z szyfrogramu szybciej niż w wypadku ataku brute force, zostało zapewnione że co najmniej 20 rund funkcji AES jest zaangażowanych w atak odzyskania stanu AEGIS-128.

W celu osiągnięcia wysokiego poziomu bezpieczeństwa uwierzytelnienia, zapewnione zostało że jakakolwiek różnica wprowadzona do stanu doprowadzi do znaczącej różnicy z odpowiednio małym prawdopodobieństwem, tak aby trudno było wykonać atak typu *forgery attack*. Rozwiązanie to było zainspirowane podobnym rozwiązaniem użytym w Pelican MACu. W Pelican MACu różnica przechodzi przez 4 rundy funkcji AES przed spotkaniem się z inną różnicą, w efekcie przynajmniej 25 SBoxów jest zaangażowanych. Dowód bezpieczeństwa przeciwko atakowi *differential forgery attack* jest prosty dla Pelican MAC. W AEGIS pierwsza różnica w stanie przechodzi przez co najmniej 4 rundy funkcji AES zanim zacznie na nią wpływać inna różnica. Dodatkowo, kiedy różnica przechodzi przez funkcje rundy w AES, to różnice są wstrzykiwane do co najmniej czterech bloków w stanie, co sprawia, że usunięcie różnicy stanu staje się trudne.

5 Implementacja

Planujemy zaimplementować algorytm AEGIS-128 w języku Python. Nasza implementacja zostanie przetestowana z wykorzystaniem wektorów testowych zawartych w specyfikacji algorytmu.

Literatura

- [1] Hongjun Wu oraz Bart Preneel. A fast authenticated encryption algorithm (full version). <https://eprint.iacr.org/2013/695.pdf>. Dostęp zdalny: 2022-12-20.